

Zagadnienia do matury próbnej z historii sztuki dla klas II poziom podstawowy i rozszerzony

POZIOM PODSTAWOWY

Zdający zna i rozumie:

- 1) epoki, style, kierunki i dzieła sztuki w zakresie sztuk plastycznych oraz ich chronologię:
  - a) rozróżnia epoki, style i kierunki sztuk plastycznych oraz umieszcza je we właściwym porządku chronologicznym,
  - b) identyfikuje dzieła sztuki, przyporządkowuje je właściwym autorom oraz wskazuje czas i miejsce, z którymi są związane,
- 2) podstawowe gatunki, techniki oraz terminy sztuk plastycznych:
  - a) rozróżnia gatunki sztuki oraz techniki sztuk plastycznych,
  - b) poprawnie stosuje terminy z zakresu sztuk plastycznych,
- 3) podstawowe tematy ikonograficzne.

Zdający stosuje posiadaną wiedzę do opisu, analizy i interpretacji zjawiska artystycznego:

- 1) wyjaśnia związki i różnice między epokami, stylami i kierunkami sztuki,
- 2) opisuje dzieła sztuki pod względem formy i treści,
- 3) rozumie powiązania i zależności między zjawiskami artystycznymi a miejscem i czasem ich powstania – dostrzega i określa zależności dzieła sztuki od jego funkcji i środowiska powstania,
- 4) dokonuje analizy formalnej dzieła sztuki (np. w architekturze: układ przestrzenny, plan, bryła, konstrukcja, dekoracja; w rzeźbie: bryła, kompozycja, faktura; w malarstwie: kompozycja, kolor, światłocień, perspektywa).

Zdający przedstawia i ocenia wybrane zagadnienia, formułując przejrzystą i logiczną wypowiedź pisemną:

przeprowadza analizę porównawczą dzieł na podstawie podanych przykładów.

Kanon dzieł sztuki od prehistorii do renesansu włącznie

POZIOM PODSTAWOWY

Sztuka ery prehistorycznej

Umiejętność rozpoznania:

- Wenus z Willendorfu
- malowidła z Lascaux
- zespół Stonehenge (plan, rekonstrukcja, bryła)
- zabudowa Biskupina

Sztuka starożytnej Mezopotamii

Umiejętność rozpoznania:

- zigurat z Ur (bryła, rekonstrukcja)
- Sztandar z Ur
- posążek Gudei z Lagasz
- stela kodeksu Hammurabiego
- płaskorzeźba Zraniona Lwica – pałac Assurbanipala w Niniwie
- Brama Isztar w Babilonie

Sztuka starożytnego Egiptu

Umiejętność rozpoznawania:

- Piramida faraona Dzesera w Sakkara (bryła)
- Sfinks w Giza
- Triada króla Mykerinosa
- Gęsi z Meidum
- posągi pary książęcej Rahotepa i Nofret
- Skryba z Sakkara
- świątynia królowej Hatszepsut w Deir el-Bahari
- świątynia Ramzesa II w Abu Simbel (fasada)
- Posąg Sezostrisa I
- Kolosy Memnona (posągi Amenhotepa III)
- Złota maska Tutenhamona
- malowidło przedstawiające płaczki – grobowiec w Tebach
- malowidło przedstawiające córki Echnatona
- głowa królowej Nefretete

Dokładna analiza treści i formy:

- paleta Narmera
- piramidy Cheopsa, Chefrena, Mykerinosa w Gizah
- faraon Mykerinos z małżonką
- polowanie na dzikie ptactwo z grobu Menny
- malowidło tancerka i dwie muzykantki, grobowiec Nachta w Tebach
- płaskorzeźba Echnatona z rodziną
- świątynia Horusa w Edfu (plan, pylony)

Sztuka świata egejskiego

Umiejętność rozpoznania:

- Idol Cykladzki
- Paryżanka – malowidło z Knossos
- Książę wśród lilii – malowidło w Knossos
- figurka bogini z węzami
- waza kreteńska z ośmiornicą
- złota maska grobowa z Myken
- Brama Lwów w Mykenach

Sztuka starożytnej Grecji

Umiejętność rozpoznania:

- świątynia Hery w Paestum (bryła)
- świątynia Nike-Apteros na akropolu ateńskim (bryła)
- plan akropolu ateńskiego
- tolos świątyni w Delfach (bryła, plan)
- kora archaiczna
- Apollo z Tenei
- Niosący cieleń
- Woźnica z Delf
- Fidiasz – posąg Ateny Partens (na przykładzie rzymskiej kopii)
- Procesja panatenajska – płaskorzeźba z Partenonu
- Nike zawiązujące sandał – płaskorzeźba
- Fidiasz – Trzy mojry z przyczółka Partenonu
- Myron – Dyskobol
- Praksyteles – Hermes z małym Dionizosem, Afrodyta z Knidos
- Skopas – Bachantka
- Lizyp – Odpoczywający Herakles
- Nike z Samotraki
- Apollo Belwederski
- Zabijający Gall
- Ołtarz pergamoński (plan, bryła, płaskorzeźby z fryzu)
- Przykładowe wazy w stylach: geometrycznym i orientalizującym
- Czerwonofigurowa waza François

Dokładna analiza treści i formy:

- Posąg kurosa (np. z Sunion)
- Waza czarnofigurowa z przedstawieniem Achillesa i Ajaksa grających w kości
- Partenon na akropolu ateńskim (plan, bryła)
- Erechtejon na akropolu ateńskim (plan, bryła ogólnie i od strony ganku kariatyd)
- Poliklet Młodszy – Teatr w Epidauros (plan, widok ogólny)
- Poliklet – Doryforos
- Praksyteles – Apollo z jaszczurką
- Lizyp – Apoksyomenos
- Grupa Laokoona
- Wenus z Milo

Sztuka etruska

Umiejętność rozpoznania:

- sarkofag małżonków z Caere
- model świątyni etruskiej
- wilczyca kapitolńska

Sztuka starożytnego Rzymu

Umiejętność rozpoznania:

- świątynia Westy w Tivoli (bryła)
- łuk Tytusa
- Forum Trajana w Rzymie (plan, widok ruin z kolumną)
- akwedukt tzw. Pont-du-Gard w Nmes
- Maison Carre w Nmes (bryła)
- Ołtarz Pokoju w Rzymie (bryła, płaskorzeźby)
- statua Barberini
- portret cesarski
- Flora tzw. Primavera, fresk z domu w Stabiae
- Freski z domu Wettiuszów w Pompejach
- Malowidła z willi Liwii – Prima Porta

Dokładna analiza treści i formy:

- Panteon w Rzymie (plan, przekrój, fasada, wnętrze)
- Amfiteatr Flawiuszów (Koloseum w Rzymie) (bryła, elewacja)
- Łuk Konstantyna
- Kolumna Trajana w Rzymie
- Posąg konny Marka Aureliusza w Rzymie
- Posąg cesarza Augusta z Prima Porta
- Dom rzymski w Pompejach (przykładowy np. rekonstrukcja)

Sztuka wczesnochrześcijańska, bizantyjska i bizantyzująca

Umiejętność rozpoznania:

- mauzoleum Santa Constanza w Rzymie (wnętrze, plan)
- bazylika San Apollinare Nuovo (wnętrze, mozaiki)
- sarkofag wczesnochrześcijański (przykładowy)
- Dobry Pasterz – mozaika z Mauzoleum Galii Placydii w Rawennie
- Chrystus Pantokrator z Capelli Palatyna w Palermo
- Chrystus – Dobry Pasterz – rzeźba
- Ikona Matki Boskiej Włodzimierskiej
- Bazylika św. Marka w Wenecji (fasada)

Dokładna analiza treści i formy:

- rekonstrukcja i plan wczesnochrześcijańskiej bazyliki św. Piotra w Rzymie
- kościół San Vitale w Rawennie (plan, wnętrze, mozaiki z prezbiterium)
- Antchemios z Tralles, Izidor z Miletu – kościół Hagia Sophia w Konstantynopolu (bryła, plan, wnętrza)
- Trójca Święta Rublowa (ikona)

Sztuka przedromańska i romańska

Umiejętność rozpoznania:

- Kościół Ntre Dame w Poitiers (fasada)
- Katedra w Spirze (bryła)
- Palatium z rotundą na Ostrowie Lednickim (plan)
- Krypta św. Leonarda na Wawelu (wnętrze)
- Rotunda NMP na Wawelu (bryła)
- Rotunda św. Prokopa w Strzelnie (bryła, plan)
- Kolegiata w Kruszwicy (plan, bryła)
- Portal w Moissac
- Strona z monogramem z Księgi z Kells
- Karty z figurami lwa i orła z Księgi z Durrow
- Drzwi płockie
- Drzwi kościoła św. Michała w Hildesheim
- Tympanon św. Trójcy ze Strzelna
- Patena kaliska
- Kielich z Trzemeszna
- Tkanina z Bayeux
- Posadzka w Wiślicy

Dokładna analiza treści i formy:

- kaplica pałacowa w Akwizgranie (bryła, plan, wnętrze)
- kościół Cluny III (analiza obiektu na podstawie rekonstrukcji)
- zespół budowli w Pizie
- Kolegiata w Tumie pod Łęczycą
- Drzwi Gnieźnieńskie
- Kolumny z kościoła Norbertanek w Strzelnie

Sztuka gotycka i protorenesansowa

Umiejętność rozpoznania:

- chór kościoła w Saint Denis w Paryżu (wnętrze)
- katedra w Chartres (bryła, plan, wnętrze)
- Sainte Chapelle w Paryżu (bryła, wnętrze kaplicy górnej)
- katedra w Kolonii (bryła)
- katedra w Wells (bryła, plan, wnętrze)
- kaplica King's College w Cambridge (wnętrze)
- katedra w Mediolanie (fasada)
- Pałac Dożów w Wenecji (elewacja)
- Katedra w Sienie (fasada)
- Palazzo Vecchio we Florencji (bryła)
- katedra w Gnieźnie (plan, bryła)
- katedra we Wrocławiu (bryła)
- kościół Mariacki w Krakowie (bryła, plan, wnętrze z ołtarzem)
- kościół św. Janów w Toruniu (bryła)
- kolegiata w Wiślicy (wnętrze)
- barbakan w Krakowie (bryła)
- ratusz we Wrocławiu (bryła)
- katedra św. Wota w Pradze (wnętrze)
- most Karola w Pradze

- portal królewski w Chartres
- Grupy: Nawiedzenia i Zwiastowania z katedry w Reims
- Claus Sluter – Studnia Mojżesza, kartuzja w Champmol w Dijon
- Salomea (księżna Głogowska)
- Jeździec bamberski
- Krucyfik koloński
- Nicolo Pisano – kazalnica w baptysterium w Pizie
- Pokłon Trzech króli – płaskorzeźba z w.w. kazalnicy
- Piotr Parler – autoportret z katedry w Pradze
- Pieta z Lubiąża
- Piękna Madonna z Wrocławia
- Wit Stwosz - krucyfik z katedry wawelskiej
- Nagrobek Henryka Probusa
- Nagrobek Kazimierza Wielkiego
- Jean Fouquet – Madonna wśród aniołów
- Św. Anna Samotrzecia ze Strzegomia
- Tablica 10 Przykazań z Gdańska
- Epitafium Wierzbicy
- Ucieczka do Egiptu (ze szkoły krakowskiej)

Dokładna analiza treści i formy:

- katedra w Reims (bryła, plan)
- katedra Ntre Dame w Paryżu (plan, bryła, wnętrze)
- kościół Mariacki w Gdańsku (plan, bryła, wnętrze)
- Uta i Eckhardt – rzeźby fundatorów z Naumburga
- Madonna z Krużlowej
- Wit Stwosz – Ołtarz Mariacki, Nagrobek Kazimierza Jagiellończyka
- Pieta z Avinionu
- Bracia Limburg – karty z Bardzo bogatych Godzinek księcia du Berry (cykl kalendarza)
- Oplakiwanie z Chomranic

Między gotykiem a renesansem:

Umiejętność rozpoznania:

- Cimabue – freski z Asyżu (np. św. Franciszek)
- Giotto – freski z kaplicy Scrovegnich w Padwie, freski z Asyżu
- Duccio – Maesta z katedry w Sienie
- Simone Martini – Zwiastowanie
- Lorenzetti – Alegoria dobrych i złych rządów
- Jan van Eyck – Madonna kanonika van der Paele,
- Rogier van der Weyden – Zdjęcie z krzyża, dyptyk Ukrzyżowania
- Hieronim Bosch – Ogród rozkoszy ziemskich, Syn marnotrawny, tryptyk Kuszenie św. Antoniego, Leczenie głupoty
- Pieter Bruegel Starszy – Kraina lenistwa, Zabawy dziecięce, Kaleki, Ślepcy, Wesele chłopskie, Wieża Babel

Dokładna analiza treści i formy:

- Giotto – Spotkanie przy Złotej Bramie
- Jan van Eyck – Ołtarz gandawski, Małżeństwo Arnolfinich, Madonna kanclerza Rolin
- Mathias Grnewald – Ołtarz z Isenheim
- Rogier van der Weyden – Sąd Ostateczny
- Hieronim Bosch – Wóz siana,
- Pieter Bruegel Starszy – Walka karnawału z postem, cykl: Pory roku, Upadek Ikara

Renesans

Umiejętność rozpoznania:

- Filippo Brunelleschi - Ospedale degli Innocenti, san Lorenzo, Santo Spirito, Alberti - Tempio Malatestiano, San Andrea w Mantui, Santa Maria Novella, Michał Anioł - projekt Kapitolu, Biblioteka Laurenziana, Andrea Palladio - Teatro Olimpico, Il Redentore, Jacopo Sansovino - Biblioteka św. Marka, Lorenzo Ghiberti - Il drzwi baptysterium florenckiego, Donatello - posąg konny Gattamelaty, św. Jan Ewangelista, św. Jerzy, Verrocchio - Posąg Davida, posąg konny Colleonego, Maria Magdalena, Rodzina della Robbia - płaskorzeźby niemowląt z Ospedale degli Innocenti, Andrea Sansovino - typ nagrobka renesansowego, Michał Anioł – Zdjęcie z krzyża (Pieta z katedry florenckiej), Pieta Rondanini, Fra Angelico da Fiesole- Zwiastowanie z Fiesole, Masaccio -Wygnanie z raju, A.Castagno - Ostatnia Wieczera, Paolo Uccello- Bitwa pod San Romano, Andrea Mantegna- portrety Gonzagów z Mantui, iluzjonistyczny plafon Camera dei Spozi, Domenico Ghirlandajo - Narodziny Marii, Starzec z wnukiem, Filippo Lippi - Madonna na tle okna, Piero della Francesca - Zmartwychwstanie, Biczowanie, Sen Konstancy, Sandro Botticelli - Powracająca Judyta, Narodziny Wenus, Oplakiwanie Chrystusa, Andrea Verrocchio - Chrzest Chrystusa, Leonardo da Vinci - Pokłon Trzech Króli, Dama z gronostajem, Mona Liza, Święty Jan Chrzciel, Michał Anioł - freski na sklepieniu Kaplicy Sykstyńskiej, Rafael Santi - Zaślubiny Marii, Piękna Ogrodniczka, Madonna della Sedia, Madonna Sykstyńska, Uwolnienie św. Piotra z więzienia (w Stanzy Heliodora), portret Baltazara Castiglione, Transfiguracja, Triumf Galatei, Giorgione- Trzej filozofowie, Koncert wiejski, Śpiąca Wenus, Tycjan- Miłość ziemską i niebiańską, Flora, Bachanalie, Karol V na koniu, Karol V w fotelu, portret papieża Pawła III z nepotami, Correggio – Święta noc, Jacopo Tintoretto - Zuzanna i starcy, Cud św. Marka, Hans Holbein Młodszy – portret Henryka VIII, Erazm z Rotterdamu, Ambasadorowie, Lucas Cranach Starszy – Wenus i Amor (akty), portret Marcina Lutera, Albrecht Drer – Ołtarz Paumgartnerów, Czterech jeźdźców Apokalipsy

Dokładna analiza treści i formy:

- Brunelleschi - kopia katedry florenckiej, kaplica Pazzich, Michelozzo – Palazzo di Medici-Rocardi, Bazylika św. Piotra na Watykanie (renesansowe plany budowli), Andrea Palladio – Villa Rotonda, Ghiberti - III Drzwi do baptysterium florenckiego, Donatello - Posąg Davida, Michał Anioł – Posąg Davida, Pieta z bazyliki św. Piotra, Mojżesz, Nagrobek Medyceuszy, Masaccio – Grosz czynszowy, Trójca Święta, Mantegna – Chrystus z Brerzy, Piero della Francesca- portrety Montefeltrów, Chrzest Chrystusa, Sandro Botticelli - Madonna Magnifikat, Primavera, Leonardo da Vinci -Madonna w grocie(dwie wersje), Ostatnia Wieczera, Święta Anna Samotrzeć, Michał Anioł - Tondo Doni, Stworzenie Adama, Sąd Ostateczny w Sykstyńcu, Rafael Santi - Madonna ze szczygłem, Szkoła ateńska, Giorgione – Burza, Tycjan - Wenus z Urbino, Assunta, Paolo Veronese - Uczta w Kanie Galiilejskiej, Tintoretto - Ostatnia Wieczera, Albrecht Drer – Autoportret (jako Chrystus), Melancholia, graficzna wersja Adama i Ewy

POZIOM ROZSZERZONY

Zdający zna i rozumie:

1) epoki, style, kierunki i dzieła sztuki w zakresie sztuk plastycznych oraz ich chronologię:

a) rozróżnia epoki, style i kierunki sztuk plastycznych oraz umieszcza je we właściwym porządku chronologicznym,

b) identyfikuje dzieła sztuki, przyporządkowuje je właściwym autorom oraz wskazuje czas i miejsce, z którymi są związane,

2) podstawowe gatunki, techniki oraz terminy sztuk plastycznych:

a) rozróżnia gatunki sztuki oraz techniki sztuk plastycznych,

b) poprawnie stosuje terminy z zakresu sztuk plastycznych,

3) podstawowe tematy ikonograficzne.

Zdający stosuje posiadaną wiedzę do opisu, analizy i interpretacji zjawiska artystycznego:

1) wyjaśnia związki i różnice między epokami, stylami i kierunkami sztuki,

2) opisuje dzieła sztuki pod względem formy i treści,

3) rozumie powiązania i zależności między zjawiskami artystycznymi a miejscem i czasem ich powstania – dostrzega i określa zależności dzieła sztuki od jego funkcji i środowiska powstania,

4) dokonuje analizy formalnej dzieła sztuki (np. w architekturze: układ przestrzenny, plan, bryła, konstrukcja, dekoracja; w rzeźbie: bryła, kompozycja, faktura; w malarstwie: kompozycja, kolor, światłocień, perspektywa).

ORAZ

1) opisuje dzieła sztuki pod względem formy i treści na tle zjawisk artystycznych i prądów epoki,

2) rozumie powiązania i zależności między zjawiskami artystycznymi, miejscem i czasem ich powstania – dostrzega i określa zależności dzieła sztuki od sytuacji społeczno-politycznej, ośrodków kulturotwórczych, centrów religijnych oraz instytucji życia artystycznego,

3) wykazuje różnice i podobieństwa między dziełami sztuki powstałymi w różnych epokach,

4) interpretuje podstawowe tematy i treści dzieła sztuki.

Zdający przedstawia i ocenia wybrane zagadnienia, formułując przejrzystą i logiczną wypowiedź pisemną:

przeprowadza analizę porównawczą dzieł na podstawie podanych przykładów.

ORAZ

1) przeprowadza analizę porównawczą dzieł, stylów i kierunków na podstawie podanych lub samodzielnie dobranych przykładów,

2) krytycznie ocenia dzieła lub zjawiska w sztuce pod względem artystycznym

oraz uzasadnia swoje zdanie,
3) wartościuje zjawiska artystyczne i dzieła sztuki, uwzględniając treści oraz środki wyrazu, uzasadniając swoje zdanie na podstawie trafnie dobranych przykładów.

Kanon dzieł sztuki

POZIOM ROZSZERZONY od prehistorii do renesansu włącznie

Sztuka ery prehistorycznej

- Ornament z przedstawieniem plecionki celtyckiej
- Wenus z Willendorfu
- Wenus z Lespugue
- Bizon z Altamiry (malowidło)
- Malowidła z Tassili na Saharze
- Malowidła z Lascaux (min *fryz koników chińskich, scena polowania ze zranionym bizonem, szaman*)
- Zespół Stonehenge (plan, bryła)
- Zabudowa Biskupina
- Świątowid ze Zbrucza
- Niedźwiedź z Sobótki

Sztuka starożytnej Mezopotamii

- Zigurat z Ur (bryła, rekonstrukcja)
- Płaskorzeźba *Zraniona Lwica* i *Polowanie na lwy* – pałac Assurbanipala w Niniwie
- Brama bogini Ishtar w Babilonie
- Rekonstrukcja Babilonu
- Lira z kozłem
- Sztandar z Ur
- Posąg Gudei z Lagasz
- Stela Hammurabiego
- Figurka złotego kozła z Ur
- Wiszące ogrody Semiramidy (rekonstrukcja)
- Ryton w kształcie głowy byka
- Lamassu z pałacu Sargona II w Chorsabad
- Stela Naramsina

Sztuka starożytnego Egiptu

- Paleta Narmera
- Portrety trumienne z Fajum
- Rysunek mastaby
- Piramida Dżesera w Sakkara (schodkowa)
- Piramida Snefru w Dahszur (łamana)
- Piramidy Cheopsa, Chefrena, Mykerinosa w Gizeh (właściwe)
- Sfinks w Gizeh
- Triada króla Mykerinosa
- Przedstawienie pary książęcej Mykerinosa z małżonką
- Skryba z Sakkara
- Przedstawienie Rahotepa i Nofret z Medum
- Kolosy Memnona w Tebach Zachodnich
- Figurka kobiety warzącej piwo
- Uszebti
- Urny kanopskie
- Posąg Ka-aper z Sakkary („Wójtą”)
- Złota maska Tutenchamona
- Wnętrze grobowca Tutenchamona
- Posąg Sezostrisa I
- Głowa królowej Nefretete z Tell-el Amarna
- Kamień z Rosetty
- Płaskorzeźba z przedstawieniem Echnatona z rodziną
- Kolumny i kapitele egipskie (palmowy, lotosowy i hatorycki)
- Świątynia Ramzesa II w Abu Simbel (fasada)
- Świątynia Horusa w Edfu (plan, pylony)
- Świątynia królowej Hatszepsut w Deir el Bahari
- Świątynia Amona w Karnaku
- Malowidło *Tancerka i dwie muzykantki* z grobowca Nachta w Tebach
- Malowidło z przedstawieniem *polowania na dzikie ptactwo* z grobu skryby Menny w Tebach
- Malowidło z przedstawieniem *gęsi* z Medum z mastaby Nefermant i Atet

- Malowidło z przedstawieniem *źniw i winobrania* z grobu skryby Menny w Tebach
- Malowidło z przedstawieniem *placzek* oraz *różnych narodowości* z grobowca Ramzesa III w Tebach (?)

Sztuka świata egejskiego

- Malowidła z Knossos – *Paryżanka, Księżę wśród lilii*
- Waza kreteńska z ośmiornicą
- Plan pałacu w Knossos i Tyrynsie
- Figurka z przedstawieniem bogini z węzami z Knossos
- Fresk z przedstawieniem zawodów z bykiem z pałacu w Knossos
- Ryton w kształcie głowy byka
- Sala tronowa w Knossos
- Plan megaronu w Knossos lub Tyrynsie
- Idole cykladzkie
- Złota maska grobowa Agamemnona z Myken
- Brama Lwów w Mykenach

Sztuka starożytnej Grecji

- Ornamenty: meander, kimation joński (jajownik, wole oczy), wstęga falista, astragal, fryz palmetowy, anthemion, akroterion akantowy
- Porządki: dorycki, joński, koryncki
- Plan akropolu ateńskiego
- Partenon na akropolu ateńskim (plan, bryła, metopy, fryzy, tympanony)
- Erechtejon na akropolu ateńskim (plan, bryła ogólnie i od strony ganku kariatyd)
- Świątynia Nike-Apteros na akropolu ateńskim (bryła)
- Propyleje
- Plan Pergamonu
- Poliklet Młodszy – Teatr w Epidauros (plan, widok ogólny)
- Plany świątyń: podział na monopteros, peripteros, prostylos itp
- Świątynia Hery w Paestum
- Świątynia Artemidy (Artemizjon) w Efezie
- Mauzoleum w Halikarnasie
- Latarnia morska na wyspie na Faros koło Aleksandrii
- Kolos Rodyjski
- Posąg Zeusa z Olimpii
- Tolos i amfiteatr w Delfach
- Posąg *kurosa* (np. z Sunion)
- Posąg *kory* archaicznej
- Dama z Auxerre
- Posejdon z Artemizjonu
- Posąg Zeusa Olimpijskiego
- Jeździec z Rampin
- Posąg *Woźnicy z Delf*
- Moschoforos
- Fidiasz – posąg *Ateny Partenos* (na przykładzie rzymskiej kopii), procesja panatenajska – płaskorzeźba z Partenonu, metopa z centaurami
- Poliklet – *Doryforos, Diadumenos*
- *Nike zawiązujące sandał* – płaskorzeźba
- Myron – *Dyskobol*
- Praksyteles – *Hermes z małym Dionizosem, Afrodyta z Knidos, Apollo z jaszczurką*
- Skopas – *Bachantka*
- *Ares Ludovisi*
- *Tron Ludovisi*
- Lizyp – *Odpoczywający Herakles, Apoksyomenos*
- *Nike z Samotraki*
- *Grupa Laokoona*
- *Wenus z Milo*
- Leochares - *Apollo Belwederski*
- *Chłopiec z głęsią*
- *Chłopiec wyciągający ciem z nogi*
- *Umierający Gal, Gal zabijający siebie i żonę*
- *Ołtarz pergamoński* (plan, bryła, płaskorzeźby z fryzu)
- Kształty naczyń ceramicznych, podział na wazy, amfory, lekyty itp
- Przykładowe wazy w stylach: geometrycznym, orientalizującym, czarno- i czerwonofigurowym
- Czarnonfigurowa waza *François* oraz waza czarnofigurowa z przedstawieniem Achillesa i Ajaksa grających w kości

Sztuka etruska

- Plan typowej świątyni etruskiej
- Sarkofag małżonków z Cerveteri (Caere)
- Wilczyca kapitołińska
- Apollo z Veii
- posąg Arringatore (Orator, Mówca)
- Brązowe lustro
- Chimera z Arezzo
- Przykładowe naczynie ceramiczne typu bucchero
- Przykładowe malowidła z grobowców, np *Grający na podwójnym flecie* i *Uczta z grobu lampartów*

Sztuka starożytnego Rzymu

- Ornament: bukranion
- Świątynia Westy w Tivoli (bryła)
- Panteon w Rzymie (plan, przekrój, fasada, wnętrze)
- Amfiteatr Flawiuszów (Koloseum) w Rzymie (bryła, elewacja)
- Dom rzymski w Pompejach (przykładowy np. Rekonstrukcja)
- Łuk Tytusa
- Łuk Konstantyna
- Łuk Septymiusza Sewera
- Forum Romanum (rekonstrukcja i widok dzisiejszy)
- Circus Maximus (rekonstrukcja i widok dzisiejszy)
- Zamek Aniola (Mauzoleum Hadriana) w Rzymie
- Grobowiec Cecylii Metelli
- Świątynia Gajusza i Lucjusza w Maison Carree
- Malowidła z willi Livii w Prima Porta
- Widok na via Sacra
- Kolumna Trajana w Rzymie
- Forum Trajana (plan)
- Pałac Dioklecjana
- Termy Karakalli
- Akwedukt Pont-du-Gard w Nîmes
- Ara Pacis (Ołtarz Pokoju) w Rzymie (bryła, płaskorzeźby)
- Statua Barberini
- Posąg konny Marka Aureliusza w Rzymie
- Posąg cesarza Augusta z Prima Porta
- Portret Seneki, Flawijki
- Flora tzw. Primavera, fresk z domu w Stabiach
- Freski z domu Wettiuszów w Pompejach
- Mozaiki z Domu Fauna w Pompejach (*Bitwa Dariusza z Aleksandrem pod Issos, gołębie pijące ze złotej wazy*)
- Mozaika czarno-biała *Cave Canem*

Sztuka wczesnochrześcijańska, bizantyńska i bizantynizująca

- Ornament wczesnochrześcijański z monogramem Chrystusa
- Rekonstrukcja i plan wczesnochrześcijańskiej bazyliki św. Piotra w Rzymie
- Mauzoleum Santa Constanza w Rzymie (wnętrze, plan)
- Katakumby z malowidłami (wybrane wnętrza)
- Bazylika San Apollinare Nuovo (wnętrze, mozaiki)
- Kościół San Vitale w Rawennie (plan, wnętrze, mozaiki z prezbiterium)
- Baptysterium Arian w Rawennie
- Cerkiew Wasyla Błażennego (inaczej Wasilija Błogosławionego, sobór Pokrowski, katedra Opieki Matki Boskiej) w Moskwie
- Bazylika św. Marka w Wenecji (fasada)
- Anthemios z Tralles, Izydor z Miletu – kościół Hagia Sophia w Konstantynopolu (bryła, plan, wnętrza, kapitele)
- Kaplica Trójcy Świętej przy zamku w Lublinie (wnętrze)
- Chrystus Dobry Pasterz – rzeźba z Muzeum Watykańskiego
- Chrystus Dobry Pasterz – mozaika z Mauzoleum Galii Placydii w Rawennie
- Sarkofag Dwoch Braci z Muzeum Laterańskiego w Rzymie
- Sarkofag Juniusa Bassusa z Muzeum Laterańskiego w Rzymie
- Mozaika z przedstawieniem Chrystusa Pantokratora z Monreale na Sycylii
- Mozaika z przedstawieniem Chrystusa Pantokratora z Capella Palatina w Palermo
- Ikona Matki Boskiej Włodzimierskiej
- Rublow – ikona z przedstawieniem Trójcy Świętej
- Ikona z przedstawieniem Matki Boskiej Częstochowskiej z Jasnej Góry

Sztuka krajów islamskich

- Ornament: arabeska
- Alhambra (Dziedziniec Lwów)
- Meczet w Kordowie
- Meczet Błękitny w Stambule
- Karta Koranu
- Taj Mahal

Sztuka przedromańska i romańska

- Ornamenty: plecionka romańska
- Kaplica pałacowa w Akwizgranie (bryła, plan, wnętrze)
- Kościół św. Michała w Hildesheim (bryła, plan, drzwi)
- Katedra w Spirze (bryła)
- Kościół Cluny III (analiza obiektu na podstawie rekonstrukcji)
- Kościół Nôtre Dame w Poitiers (fasada)
- Zespół budowli w Pizie

- Palatium z rotundą na Ostrowie Lednickim (plan)
- Krypta św. Leonarda na Wawelu (wnętrze)
- Kolegiata pw Wniebowzięcia Panny Marii i św Aleksego w Tumie pod Łęczycą
- Rotunda św. Prokopa w Strzelnie (bryła, plan)
- Kolegiata św Piotra w Kruszwicy (plan, bryła)
- Rotunda śś Feliksa i Adaukta (Najświętszej Maryi Panny) na Wawelu
- Portal w Moissac
- Portal w Autun
- Gislebertus – *Sen trzech króli*, *Ucieczka do Egiptu*, przedstawienie na nadprożu z wizerunkiem *Ewy z Autun*
- Strona z monogramem ewangelistów oraz monogramem *Chi Ro* z Księgi z Kells
- Strona z monogramem ewangelistów z księgi z Durrow
- Ewangeliarz Ottona III
- Drzwi Gnieźnieńskie z katedry pw NMP i św Wojciecha w Gnieźnie
- Drzwi Płockie (obecnie w Soborze św Zofii w Nowogrodzie Wielkim)
- Kolumny z kościoła św Trójcy w Strzelnie
- Tympanon fundacyjny Piotra i Anny Wszeborowiców z kościoła św Trójcy w Strzelnie
- Tympanon z portalu pn (trójlistny) z kościoła św Trójcy w Strzelnie
- Portal podwójny (główny) z kościoła św Jakuba w Sandomierzu
- Portal z opactwa benedyktyńskiego na Ołbinie (Wrocław)
- Portal Dawidowy z opactwa cysterek pw Panny Marii i św Bartłomieja w Trzebnicy
- Tkanina z Bayeux
- Posadzka z kolegiaty w Wiślicy
- Czara Włocławka
- Kielich Dąbrówki z Trzemeszna
- Patena Kaliska (Mieszka Starego) z Łądu

Sztuka gotycka i protorenesansowa

- Chór kościoła w Saint Denis w Paryżu (wnętrze)
- Katedra Nôtre Dame w Paryżu (plan, bryła, wnętrze)
- Katedra w Chartres (bryła, plan, wnętrze)
- Katedra w Reims (bryła, plan)
- Katedra w Amiens
- Sainte Chapelle w Paryżu (bryła, wnętrze kaplicy górnej)
- Katedra w Kolonii (bryła)
- Katedra w Wells (bryła, plan, wnętrze)
- Kaplica King's College w Cambridge (wnętrze)
- Katedra w Salisbury
- Zamek w Carcassone
- Zamek w Awonionie
- Katedra w Mediolanie (fasada)
- Pałac Dożów w Wenecji (elewacja)
- Katedra w Sienie (fasada)
- Palazzo Vecchio we Florencji (bryła)
- Katedra św. Wita w Pradze (wnętrze)
- Katedra w Gnieźnie (plan, bryła)
- Katedra we Wrocławiu (bryła)
- Katedra w Pelplinie
- Gdańsk - kościół Mariacki w Gdańsku (bryła, plan, wnętrze, Pieta, Piękna Madonna), młyn, Żuraw, zespół pofranciszkański, kościół św Trójcy, kaplica św Anny, zespół przedbramia (Katownia i Wieża Więzienna), dwór bractwa św Jerzego, ul. Mariacka, Katedra w Gdańsku-Oliwie
- Kościół Janów w Toruniu
- Kościół Mariacki w Krakowie (plan, bryła, wnętrze z ołtarzem)
- Ratusz w Toruniu
- Kolegiata w Wiślicy
- Barbakan w Krakowie (bryła)
- Ratusz we Wrocławiu (bryła)
- Gotycki układ miasta na przykładzie Gdańska i Krakowa
- Zamek w Malborku
- Zamek w Chęcinach
- Most Karola w Pradze
- Portal królewski w Chartres
- Grupy: *Nawiedzenia* i *Zwiastowania* z katedry w Reims
- *Uta* i *Eckhardt* – rzeźby fundatorów z Naumburga
- Nicolo Pisano – ambona w baptysterium w Pizie, w tym scena Pokłonu Trzech Króli
- Jeździec z Bambergu
- Piotr Parler – autoportret z katedry w Pradze
- Krucyfiks Koloński
- Sluter Claus - *Studnia Mojżesza* w kartuzji w Chmpmpol w Dijon
- Pieta z Lubiąża, Gdańska
- Piękna Madonna z Wrocławia i z Kruźlowej
- Madonna ze Skarbimierza
- Przykładowa rzeźba Madonny szafkowej

- Wit Stwosch - krucyfiks z kościoła Mariackiego w Krakowie, Ołtarz Mariacki, Nagrobek Kazimierza Jagiellończyka, płyta epitafijna Kallimacha
- Nagrobek Henryka Probusa
- Nagrobek Kazimierza Wielkiego
- Salomea głogowska
- Pieta z Awinionu
- Fouquet - Madonna wśród aniołów
- Bracia Limbourg – cykl kalendarza z *Bardzo bogatych Godzinek księcia du Berry*
- Św. Anna Samotrzecia ze Strzegomia
- Epitafium Wierzbicy z Branic
- Oplakiwanie z Chomranic
- Ucieczka do Egiptu (Poliptyk Dominikański)
- Tablica 10 przykazań z Gdańska

Między gotykiem a renesansem:

- Cimabue – freski z Asyżu
- Giotto – freski z kaplicy Scrovegnich w Padwie, freski z Asyżu- Kazanie do ptaków
- Duccio – Maesta z katedry w Sienie
- Simone Martini – Zwiastowanie
- Jan van Eyck – Ołtarz Gandawski, Małżeństwo Arnolfinich, Madonna kanclerza Rolin, Madonna kanonika van der Paele, Portret mężczyzny w czerwonym turbanie, Madonna w kościele
- Rogier van der Weyden – Zdjęcie z krzyża, Sąd Ostateczny
- Hans Memling – Sąd Ostateczny, Betsabe w kąpielni, Wybrany portret (np Willema Morella i jego żony z Brukseli)
- Hieronim Bosch – Ogród rozkoszy ziemskich, Syn marnotrawny, Wóz siana, Leczenie głupoty, Statek głupców, Niesienie krzyża, 7 grzechów
- Mathias Grünewald – Ołtarz z Isenheim

Sztuka renesansu

- Filippo Brunelleschi - Ospedale degli Innocenti (Florencja), kościół San Lorenzo (Florencja), kopuła katedry florenckiej, kaplica Pazzich (obok kościoła S.Croce, Florencja), palazzo Pitti (Florencja)
- Alberti - Tempio Malatestiano (kościół św Franciszka, Rimini), kościół Santa Maria Novella (Florencja), palazzo Rucellai (Florencja)
- Michelozzo – Palazzo Medici-Ricardi (Florencja)
- Andrea Palladio - Teatro Olimpico (Vicenza), Il Redentore (Wenecja), Villa Rotonda (Vicenza)
- Bazylika św. Piotra na Watykanie (renesansowe plany budowy Bramantego, Rafaela Santi i Michała Anioła)
- Lorenzo Ghiberti – II drzwi baptysterium florenckiego, (scena z Ofiarowaniem Izaaka), III Drzwi do baptysterium florenckiego
- Donatello – Dawid, posąg konny Gattamelaty, Maria Magdalena, Jan Ewangelista
- Verrocchio - Dawid, posąg konny Colleonego, Portret dziewczyny z bukietem fiołków (rzeźby), Chrzest Chrystusa, Zwiastowanie (malarstwo)
- Rodzina della Robbia - płaskorzeźby niemowląt z Ospedale degli Innocenti (Florencja)
- Michał Anioł – Kopuła Bazyliki św. Piotra, Biblioteka Laurenziana (Florencja), Dawid, Pieta z bazyliki św. Piotra, Mojżesz, Nagrobek Medyceuszy, Zdjęcie z krzyża (Pieta z katedry florenckiej), Pieta Rondanini, Tondo Doni, freski na sklepieniu Kaplicy Sykstyńskiej, Sąd Ostateczny w Sykstyńni, plac kapitolijski, Jeńcy, Pieta Palestrini
- Fra Angelico da Fiesole- Zwiastowanie z Fiesole
- Masaccio -Wygnanie z raju, Grosz czynszowy, Trójca Święta
- Andrea Castagno - Ostatnia Wieczera
- Paolo Uccello- Bitwa pod San Romano (3 wersje)
- Andrea Mantegna- iluzjonistyczny plafon Camera degli Spazi, Chrystus z Brerzy (Martwy Chrystus)
- Domenico Ghirlandajo - Narodziny Marii, Starzec z wnukiem
- Filippo Lippi - Madonna na tle okna
- Piero della Francesca - Zmartwychwstanie, Biczowanie, portrety Montefeltrów, Chrzest Chrystusa, Sen Konstancyjna
- Sandro Botticelli - Madonna Magnificat, Primavera Narodziny Wenus, Oplakiwanie Chrystusa, Oszczercstwo
- Leonardo da Vinci - Madonna w grocie (dwie wersje), Ostatnia Wieczera, Pokłon Trzech Króli, Dama z gronostajem, Mona Liza, Święta Anna Samotrzec, Święty Jan Chrzcziciel, model rzeźby (np bitwa pod Anghiari, konny pomnik), karta z kodeksu anatomicznego, model wybranego wynalazku (np skrzydła, helikopter, maszyna oblężnicza), Madonna Litta, portret Ginevry Benci, klatka schodowa na zamku Chambord
- Rafael Santi - Zaślubiny Marii, Piękna Ogrodniczka, Madonna ze szczygłem, Madonna della Sedia, Madonna Sykstyńska, Uwolnienie św. Piotra z więzienia (w Stanzji Heliadora), Szkoła ateńska, portret Baltazara Castiglione, Transfiguracja (Przemienienie Pańskie), Triumf Galatei, plan bazyliki św Piotra
- Giorgione - Koncert wiejski, Śpiąca Wenus, Burza, Trzech filozofów
- Tycjan - Miłość ziemską i niebiańską, Flora, Wenus z Urbino, Assunta, Bachanalie, Karol V na koniu i na tronie, portret papieża Pawła III z nepotami, Koronowanie cierniem, Danae
- Correggio – Święta noc
- Jacopo Tintoretto - Ostatnia Wieczera, Zuzanna i starcy, Cud św. Marka
- Paolo Veronese - Uczta w Kanie Galilejskiej
- Hans Holbein Młodszy – portret Henryka VIII, Ambasadorowie, portret Jane Seymour, portret kupca Gisze, portret Erazma z Rotterdamu
- Lucas Cranach Starszy – Wenus i Amor (akty), portret Marcina Lutra, Adam i Ewa
- Albrecht Dürer – Autoportrety (np z rękawiczką, jako Chrystus), Melancholia, graficzna wersja Adama i Ewy, Ołtarz Paumgartnerów, Czterech jeźdźców Apokalipsy , Rycerz, śmierć i diabeł, Madonna różańcowa, Apostołowie (malarstwo)
- Pieter Bruegel Starszy – Kraina lenistwa, Zabawy dziecięce, Ślepcy, Wesele chłopskie, Wieża Babel, Walka karnawału z postem, cykl: Pory roku, Upadek Ikara , Przysłowia, Kaleki